

Lars-Olov Norling
Tillstånd
08-508 265 58
lars-olov.norling@stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2011-02-17

**Bättre kontroll och uppföljning av uteserveringar.
Svar på skrivelse från Ulla Hamilton (M), Inge-
Britt Lundin (FP), Anders Broberg (KD) och Mats
Lindqvist (MP) av den 30 september 2010**

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Magdalena Bosson
Förvaltningschef

Louise Bill
Avdelningschef

Hans-Olov Blom
Enhetschef

Sammanfattning

Trafikkontoret uppmanas i skrivelse från M, KD, FP och MP att fortsätta och att fördjupa samarbetet med polisens tillståndsenhet för att säkerställa en god tillgänglighet och att givna tillstånd för markupplåtelse till uteservering följs. För att uppnå en bättre tydlighet och enklare kontroll uppmanas trafikkontoret också att

ta fram ett koncept med kontrollmärke. Detta skulle förenkla för besökare och markupplåtare att se att av staden givna krav uppfylls.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontorets upplåtelseenhet i samråd med Polisens tillståndsenhet. Tjänsteutlåtandet har också presenterats för trafik- och renhållningsnämndens handikappråd den 7 februari 2011.

Skrivelsen

Borgarrådet Ulla Hamilton (M) samt ledamöterna Inge-Britt Lundin (FP), Anders Broberg (KD) och Mats Lindqvist (MP) har i en skrivelse av 30 september 2010 uppdragit till trafikkontoret att för bättre tydlighet och enklare kontroll ta fram ett koncept med kontrollmärke för tillgängliga uteserveringar.

Bakgrund

Antalet uteserveringar har från och med 2008 ökat med omkring etthundra stycken per år, d.v.s. ungefär 8 % per år i innerstaden. I ytterstaden är den procentuella ökningen något mindre, cirka 7 % per år. Sammanlagt finns det i Stockholm cirka 1 800 uteserveringar belägna på offentlig plats

Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Stockholmsavdelningen, DHR, har under sommaren 2010 i Stockholms innerstad undersökt hur uteserveringar följer de riktlinjer, framtagna av trafikkontoret, som bifogas polistillstånd.

I DHR's anmälan om icke tillgängliga uteserveringar på Kungsholmen, City, Vasastan och Södermalm räknas 54 st. restauranger upp.

Av dessa 54 restauranger är 22 st. sådana som fanns med även på 2009 års lista från DHR över icke tillgängliga uteserveringar. Av anmälan framgår inte om de 377 ställen som besökts 2010 är samma som besöktes 2009, men med ett utökat antal i år.

Trafikkontoret besökte efter anmälan de angivna restaurangerna och fotodokumenterade deras uteserveringar. På de flesta av de anmälda restaurangerna finns uppbyggnad, men ramp saknas. I ytterligare ett antal fall finns fasta stolar och bord som medför att uteserveringen inte är tillgänglig.

Efter den anmälan som gjordes av DHR år 2009 skrev trafikkontoret ett brev till de anmälda restaurangerna, 41 st., där de uppmanades att inkomma med uppgifter om hur de skulle tillgodose kraven på tillgänglighet.

När ärendet avslutades hade 17 verksamhetsutövare inkommit med skriftligt svar. De markupplåtare som var berörda hade sedan att kontrollera att åtgärderna genomförts samt att de som ej svarat uppfyllde ställda krav på tillgänglighet. Senare under året skickades en broschyr till samtliga restaurangägare i Stockholm med information om hur en uteservering ska vara utförd för att tillgodose bland annat de av staden ställda kraven på tillgänglighet. Representanter från trafikkontorets upplåtelseenhet var också tillsammans med polisens tillståndsenhet och två representanter från DHR ute i Stockholms innerstad och kontrollerade att givna polistillstånd för markupplåtelse uppfylldes på de ställen som besöktes. De flesta uteserveringarna hade vid tiden för kontakt 2009 hunnit avetableras, varför trafikkontoret inte kunde dokumentera eventuella felaktigheter.

Anmälan från DHR 2010 kom till trafikkontorets upplåtelseenhet 2010-09-07. En genomgång av materialet gjordes omgående, De nämnda restaurangerna identifierades och lokaliseras med adresser. Kontroll gjordes att polistillstånd fanns. Så var fallet för alla uteserveringar utom en, som ligger på offentlig plats vilken handläggs av trafikkontoret. Fyra restauranger ligger på mark som administreras av andra.

Kontakt togs också med DHR, för att om möjligt få mer material i form av adresser och dokumentation från DHR's "inspektioner". Något ytterligare material har inte inkommit till Trafikkontoret.

De restauranger som ligger på mark som administreras av trafikkontoret har dokumenterats i form av fotografier för att förenkla kommande åtgärder i respektive fall.

Trafikkontorets synpunkter

Uteserveringar är ett trevligt och uppskattat inslag i Stockholm. För att placera en uteservering på offentlig plats krävs polistillstånd. Polistillstånd handläggs av polisen, men samtliga ärenden remitteras till kommunen, om kommunen är markägare. Kommunen, d.v.s. trafikkontoret, kan i sitt yttrande dels avstyrka ianspråktagandet, varvid tillstånd ej får medges, eller i yttrande tillstyrka ett polistillstånd. I sambandet med tillstyrkan har kommunen rätt att ställa villkor för upplåtelsen. I gällande policy för uteserveringar i Stockholms stad tydliggörs bland annat att de ska vara tillgängliga för alla och att uppbyggnader bara undantagsvis tillstyrks. Stadsmiljön ska också beaktas vid möblering och utformande av avgränsning av en uteservering, liksom möjligheten att städa kring uteserveringen så att risken för skadedjur minimeras.

Om uppbyggnad tillstyrks ska detta tydligt framgå i trafikkontorets svar på remiss till polisen, även skälet för tillstyrkan ska framgå. I de fall uppbyggnad kan tillåtas, men detta inte är inskrivet i trafikkontorets tillstyrkan ska detta rättas till. Dessa uppbyggnader ska vara utformade på ett sådant sätt att de uppfyller kraven på tillgänglighet som ställs i villkorsbilagan som bifogas tillståndet. Kontroll av detta görs av ansvarig markupplåtare.

På vissa platser lutar gångbanan så mycket, mer än 1:20, att uppbyggnad av detta skäl bör tillåtas, men uppbyggnaden blir för smal för att tillgänglighet med rullstol ska uppnås. Ett exempel på sådan plats är Drottninggatsbacken - Tegnérgatan där några av de anmälda restaurangerna finns. Skälet till att tillgänglighet ej kan säkerställas är att den yta som är möjlig att tillstyrka för uteservering blir för smal för rullstol om övriga fotgängares framkomlighet samtidigt ska säkerställas. Här ställs två motstridiga intressen mot varandra och trafikkontoret föreslår att man i dessa fall tillstyrker en icke fullt tillgänglig uteservering före att det inte skulle finnas någon uteservering överhuvudtaget. Man kan i dessa fall dra en parallell till plan- och bygglagen om lätt avhjälpta hinder och där denna situation då skulle vara ett icke lätt avhjälpt hinder. Fler platser än ovannämnda är också aktuella för denna typ av tillstyrkan.

Huvudprincipen är fortfarande att uppbyggnad ej ska finnas och om den behövs på någon plats ska den vara gjord på ett sådant sätt att den är tillgänglig.

I DHR's anmälan anges i huvudsak uppbyggnader som skäl till underkännande av tillgängligheten, men i några av de anmälda fallen synes det dock vara möbleringen som omöjliggör tillgänglighet. I dessa fall är det ofta fråga om hopbyggda bord och sittplatser. För att säkerställa tillgängligheten då hindret är möbleringen på uteserveringen, föreslår trafikkontoret att åtminstone en del av uteserveringen är möblerad på ett sådant sätt att ytan kan användas av personer med nedsatt rörelse- och/eller orienteringsförmåga. Detta kan vara en restaurang vars möjliga uteserveringsytor har olika karaktär, med exempelvis en sida av verksamheten med stora ytor utan uppbyggnad eller med godkänd, tillgänglig uppbyggnad och en annan sida med smalare, ej tillgänglig yta i likhet med exemplet i tidigare text. Ett skäl till möbleringen med hopbyggda möbler är i vissa fall att säkerställa framkomligheten på en smal gångbana. Trafikkontoret föreslår att även dessa uteserveringar ska godkännas i sin helhet, trots att de alltså inte är till hundra procent tillgängliga. I detta fall säkerställs fler uteserveringsplatser för presumtiva gäster än om delar av uteserveringen underkänns och trafikkontoret i så fall ska begära att polisen återkallar tillståndet.

I den villkorsbilaga som bilägges polistillståndet skriver trafikkontoret:

”Uteserveringar är en del av gatumiljön och placeras i regel direkt på trottoaren. Man kan inte ställa samma krav på en gångbana som ett golv inomhus och uppbyggnader är i regel ej tillåtna. Ibland sluttar gångbanan alltför mycket och man ska då rådgöra med kontorets upplåtelseenhet för råd om utformningen. Plan- och bygglagen ställer krav på att allmänna platser, så kallad offentlig plats, ska kunna användas av personer med nedsatt rörelse- och/eller orienteringsförmåga. En eventuell uppbyggnad ska därför vara tillgänglig för alla och den ska vara så möblerad att den är användbar för personer med nedsatt rörelse- och/eller orienteringsförmåga.”

Trafikkontoret är intresserat av att ta del av DHR's material för att i ett senare skede kunna undersöka de uteserveringar som bedömts som tveksamma och naturligtvis även den majoritet av ställen som varit godkända. Detta för att kunna rätta till eventuella felaktigheter och använda vissa uteserveringar som goda exempel på tillgänglighet.

Kontoret kommer under våren 2011 att träffa polisens tillståndsenhet för en genomgång av de anmälda restaurangerna. Tillsammans med polisen kommer vi sedan att besöka dessa restauranger för att kontrollera att de villkor som ställs i polistillstånd och villkorsbilagor efterlevs. Om det finns brister i efterlevnaden kommer en anmodan om rättelse att göras och som en sista åtgärd kan en begäran om återkallande av tillstånd komma att göras hos polisen.

De restauranger som i år blivit anmälda och som ligger på mark som administreras av trafikkontoret kommer att, via brev, informeras om de upptäckta bristerna i tillgänglighet och de åtgärder polisen och trafikkontoret tänker vidta i frågan.

Ett kontrollmärke som säkerställer att restauranger och caféer följer uppställda villkor skulle innebära ett kontrollsystem med täta besök på de knappa 2 000 uteserveringar som finns i staden. Besöken behövs för att säkerställa att de givna villkoren kontinuerligt följs och att kontrollmärkets ”garantier” om detta fortfarande är med verkligheten överensstämmande. Detta skulle kräva en stor arbetsinsats som inte är möjlig inom dagens organisation. Om man tänker sig månadsvisa besök, där varje besök inkl restid och kontroll tar 15 minuter, skulle det krävas 500 mantimmar/månad, vilket motsvarar drygt 3 heltidstjänster under tiden 1 april till 15 oktober. Resterande tid av året, ”vintersäsong”, finns betydligt färre uteserveringar och kontrollbehovet blir därför betydligt mindre tidskrävande. Ett system med kontrollmärke utan täta kontroller skulle lätt invagga restaurangägare och

allmänhet i tron att allt är enligt uppställda regler. Framtagande, tryck, distribution och ev återkallande av kontrollmärken kräver också en investering. De verksamheter som har polistillstånd för uteservering har idag ett kontrollmärke i form av en dekal som ska fästas synlig på exempelvis fönster i verksamheten. Detta förklarar för allmänheten att se att tillstånd finns och vilka ytor tillståndet avser.

Kontoret föreslår i stället för ett kontrollmärke, ett protokoll som visar att en verksamhets uteservering följer de villkor som anges i villkorsbilagan som bifogas av polisen utfärdat upplåtelsestillstånd från ett visst givet tillfälle. Detta protokoll/checklista tas fram av trafikkontoret och ska bland annat innehålla markörer som kontrollerar tillgängligheten till uteserveringen, checklistans kontrollpunkter arbetas fram i samarbete med kontorets tillgänglighetsexperter. Vid kontroll av hur de i villkorsbilagan angivna kraven följs, används denna checklista och ett godkänt protokoll underskrivet av ansvarig markupplåtare kan sedan användas av restaurangen/kaféet för att visa att de uppfyller de villkor som ställs av Stockholms stad på en uteservering. Detta system skulle visa att verksamheten vid ett visst givet tillfälle kontrollerats och godkänts enligt protokollet. Kontroll, med hjälp av ovannämnda checklista, av alla verksamheter som har upplåtelsestillstånd för uteservering ska ske minst en gång per säsong. Självklart sker kontroll vid fler tillfällen under säsongen men är då mer översiktlig. Vid anmälan av eventuella missförhållanden kontrolleras också anmäld verksamhet, men då återigen med hjälp av checklistan, det vill säga en grundlig kontroll. Trafikkontorets kontroll sker under kontorstid på vardagar, sammanfallande med ordinarie arbetstid för markupplåtare, om möjligt tillsammans med polis, representanter från handikapporganisationer är välkomna att delta. I de fall uteserveringar vid kontroll inte uppfyller ställda villkor uppmanas tillståndshavaren att skyndsamt, eller om möjligt omedelbart, åtgärda upptäckta brister. Om detta inte sker inom överenskommen tid kan trafikkontoret begära att polisen återkallar tillståndet enligt ovan. Det är viktigt att kontroll sker av samtliga uteserveringar som har ett polistillstånd så att likställighet uppnås, det vill säga inte endast uteserveringar i innerstaden ska kontrolleras, utan även de i ytterstaden.

Ett närmare samarbete med polisen, som är den myndighet som har sanktionsmöjligheter, krävs när av polisen givna tillstånd ej följs. Ett system där markupplåtare kan polisanmäla eller på annat sätt göra polisen uppmärksam på brister samt en snabb insats av polisen då dessa anmälningar sker ser trafikkontoret som en framkomlig väg för att lösa problemet med tillståndshavare som inte följer de regler som föreskrivits vid tillståndsgivningen. Den samarbetspart hos polisen som är aktuell i detta fall är polisens tillståndsenhet som sedan agerar inom sin organisation för att säkerställa att Ordningslag och givna villkor följs.

Brister i tillgänglighet är i detta sammanhang en mycket viktig fråga att beakta, varför ett utökat samarbete med handikapporganisationer behövs för att säkerställa att tillgänglighetsproblem snabbare upptäcks och därmed kan åtgärdas skyndsamt.

En följd av att de regler som polisen och trafikkontoret föreskrivit i tillståndet ej följs kan vara att polisen anmodar tillståndsinnehavaren att rätta till förekommande brister, i nästa skede vite och i sista hand återkallande av givet tillstånd. I de fall där uteservering finns utan tillstånd föreslår trafikkontoret polisen att en snabb hantering sker med anmodan om att söka tillstånd och om så ej sker vitesföreläggande inom kort tid från anmodan. Detta vite ska sedan upprepas så snart som möjligt om rättelse inte sker, för att snabbt undanröja brott mot Ordningslagen. Denna ordning kan dock inte föreskrivas av trafikkontoret utan måste beslutas av polisen.

DHR kommer att informeras om de åtgärder trafikkontoret planerar med anledning av anmälan om icke tillgängliga uteserveringar och deras synpunkter på dessa åtgärder kommer att inhämtas. Självklart fortsätter dialogen med nämndens handikappråd.

I det fåtal anmälda fall där vi vid vår kontroll inte kunnat se några brister i tillgängligheten kommer vi att samråda med DHR för att få mer information om respektive fall.

Trafikkontorets förslag

Kontoret föreslår att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som ett svar på skrivelsen från Ulla Hamilton (M), Inge-Britt Lundin (FP), Anders Broberg (KD) och Mats Lindqvist (MP) av den 30 september 2010.

Slut